

Briuselis, 2018 02 14
COM(2018) 98 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI IR TARYBAI**

**Europos Sąjungai, veiksmingai siekiančiai savo prioritetų po 2020 m., skirta nauja,
moderni daugiametė finansinė programa**

Europos Komisijos indėlis į 2018 m. vasario 23 d. neoficialų šalių vadovų susitikimą

27 VALSTYBIŲ NARIŲ SAJUNGOS BIUDŽETAS

„Biudžetas nėra apskaitos priemonė – jis atspindi mūsų prioritetus ir užmojų. Taigi pirmiausia aptarkime, kokios Europos norime.“

*Jeanas-Claude'as Junckeris
Europos Komisijos Pirmininkas
2018 m. sausio 8 d.*

1. Vieningos, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos biudžetas

Kas septynerius metus Sąjunga sprendžia dėl savo būsimų finansų. Tai metas, kai šalių vadovai turi finansiškai įsipareigoti tokiai Sąjungai, kokios jie nori. Šis momentas visuomet svarbus. Tačiau dabar tai ypač svarbu, nes Europoje vyksta esminės diskusijos apie tai, kaip Sąjunga turėtų vystytis ateinančiais metais. Dabar turime galimybę pasirinkti tokią Europą, kokios norime, ir apsispręsti dėl biudžeto, kuris padėtų mums ją sukurti.

Taigi vasario 23 d. neoficialus šalių vadovų susitikimas vyksta pačiu laiku ir yra labai svarbus. Pirmas žingsnis – apibrėžti, ką Europa nori nuveikti kartu, ir susitarti dėl prioritetų. Antras – suteikti Sąjungai priemonių, kad ji galėtų veikti. Abu žingsniai yra neatsiejami. Mūsų pasirinkti prioritetai ir pageidaujamos Sąjungos veiklos kryptys nulems, kokio biudžeto mums reikia. ES biudžetas yra priemonė mūsų politiniams tikslams pasiekti.

2017 m. kovo 1 d. Komisijos baltojoje knygoje dėl Europos ateities išdėstyti galimi Europos ateities scenarijai. 2017 m. birželio 28 d. Diskusijoms skirtame dokumente dėl ES finansų ateities nagrinėta, ką kiekvienas iš šių scenarijų galėtų reikšti Sąjungos biudžetui. Jei Europa bus tik bendroji rinka, didelių finansavimo programų jai nereikės. Jei Europa rinksis daugiau nuveikti kartu, reikės platesnius užmojus atitinkančių išteklių. Kad ir kokį kelią pasirinktume, vienas dalykas išlieka pastovus: būsimą 27 valstybių narių Sąjunga turi turėti patikimą ir perspektyvų biudžetą, kurio lėšomis būtų galima veiksmingai įgyvendinti prioritetus.

Dėl dabartinės finansinės programos buvo susitarta didžiausios pastarojo amžiaus ekonomikos ir finansų krizės sąlygomis. Daugelio valstybių narių viešiesiems finansams teko didelė našta. Bendromis Sąjungos ir jos valstybių narių pastangomis pavyko pasiekti, kad šiandien situacija būtų kitokia. Ekonomikos atsigavimui įgavus pagreitį, daugiau dėmesio ėmėme skirti dabartiniams ir ateities iššūkiams.

2016 m. rugsejo 16 d. Bratislavoje ir 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje šalių vadovai susitarė dėl konstruktyvios 27 valstybių narių Europos darbotvarkės. Dabar piliečiai tikisi, kad jų Sąjunga šiuos įsipareigojimus įgyvendins. Kita daugiametė finansinė programa – lemiamas siekių ir veiklos priemonių suderinimo momentas.

Jungtinei Karalystei išstojus iš Sąjungos, neteksime svarbios įnašų mokėtojos Sąjungos politikai ir programoms finansuoti. Taigi turėsime kritiškai apsvarstyti, kur galima sutaupyti ir veiksmingiau įgyvendinti prioritetus. Tai svarbu rengiant kiekvieną biudžeto pasiūlymą, ir Komisija tvirtai pasiryžusi imtis modernizavimo ir supaprastinimo priemonių, kai tik tai įmanoma. Tačiau reikės ir noro be išankstinio nusistatymo vertinti išteklius, būtinus, kad nauji prioritetai virstų apčiuopiamais rezultatais.

Komisija, remdamasi intensyviomis konsultacijomis su valstybėmis narėmis, Europos Parlamentu ir plačiąja visuomene, kitos daugiametės finansinės programos pasiūlymų ketina pateikti ne vėliau kaip 2018 m. gegužės mėn. pradžioje. Šie pasiūlymai bus teisingi, subalansuoti ir aiškiai skirti tikslams įgyvendinti veiksmingai. Tuomet valstybės narės ir Europos Parlamentas turės priimti sprendimą ir dėl būsimo biudžeto, ir svarbiausia dėl to, kokios Europos norime.

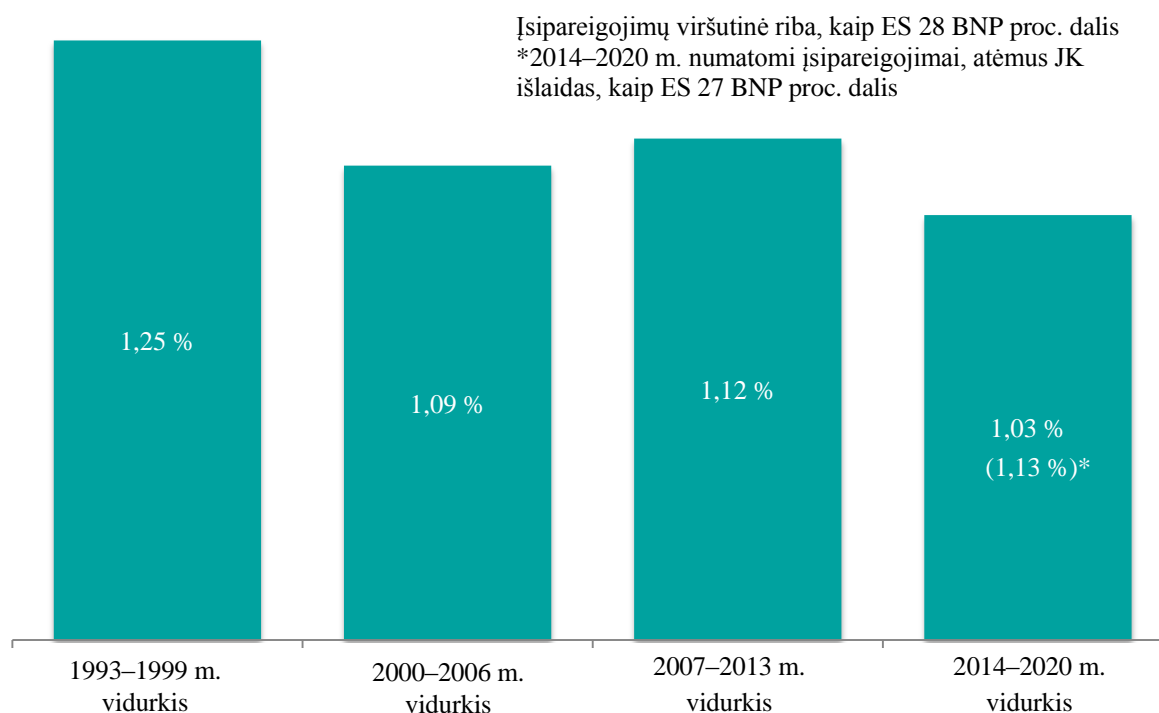
Susitarimas dėl naujos 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos bus itin svarbi proga ES vadovams vėl priimti įsipareigojimus dėl konstruktyvios darbotvarkės ir dėl pačios Europos. Tai bus svarbus mūsų Sąjungos vienybės ir mūsų gebėjimo veikti besikeičiančiame pasaulyje išbandymas. Dabar vadovai turi galimybę pasirinkti vieningesnę, stipresnę ir demokratiškesnę Sąjungą ir biudžetą, kuris padės tai pasiekti.

2. ES biudžetas – Europos pridėtinės vertės kūrimo variklis

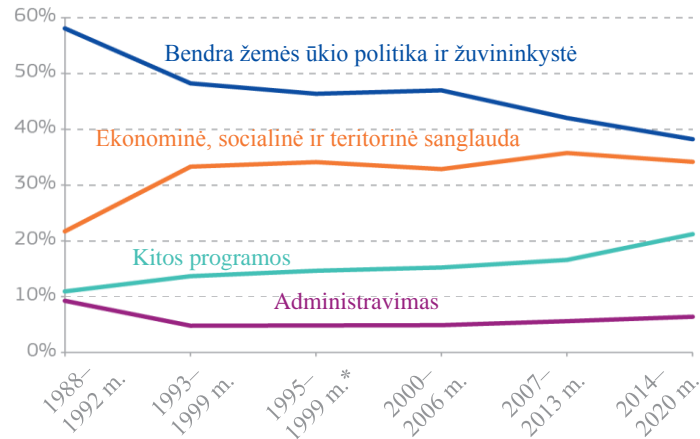
ES biudžetas unikalus. Kitaip nei nacionaliniai biudžetai, daugiausia naudojami viešosioms paslaugoms teikti ir socialinės apsaugos sistemoms finansuoti, ES biudžetas visų pirma yra investicijų biudžetas. Septynerių metų daugiametė finansinė programa užtikrina ilgesnio laikotarpio planavimo perspektyvą ir stabilumą, būtiną investicijoms planuoti. ES biudžetas visada turi būti subalansuotas.

ES biudžetas padeda Sąjungai įgyvendinti bendrą politiką ir spręsti įvairias problemas tiek valstybėse narėse, tiek kitur pasaulyje. Jo lėšomis apmokama visų Sąjungos viešųjų išlaidų dalis nedidelė: jam tenka maždaug 1 proc. 28 dabartinių valstybių narių visų bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) ir tik maždaug 2 proc. ES viešųjų išlaidų. Tai reiškia, kad didžiulė Sąjungos teikiama nauda kiekvienam piliečiui kainuoja mažiau nei puodelis kavos per dieną.

ES biudžeto dydis, kaip bendrųjų nacionalinių pajamų procentinė dalis

Laikui bėgant, ES biudžeto sandara keitėsi. Žemės ūkio ir sanglaudos išlaidų dalis sumažėjo, tačiau jos vis dar sudaro maždaug 70 proc. visų išlaidų. Vis daugiau investuojama į tiesiogiai Europos lygmeniu administruojamas programas ir tokias sritis kaip moksliniai tyrimai ir inovacijos, transeuropiniai transporto ir energetikos tinklai, judumo programos jaunimui ir Europos išorės veiksmai.

* Pakoreguota atsižvelgiant į 1995 m. plėtrą

Per ekonomikos ir finansų krizę daugelio valstybių narių nacionaliniai biudžetai tapo labai suvaržyti. Tuomet ES biudžetas, visų pirma Europos struktūriniai ir investicijų fondai, tapo svarbiu stabilių augimą remiančių investicijų šaltiniu. Nuo to laiko Europos strateginių investicijų fondas atlieka pagrindinį vaidmenį telkiant privačias investicijas visoje Europoje. Pastaruoju metu ES biudžetas padėjo Europai reaguoti į pabėgėlių krizę ir organizuoto nusikalstamumo bei terorizmo grėsmę. Dėl to biudžeto lankstumo galimybės buvo iki galo išnaudotos.

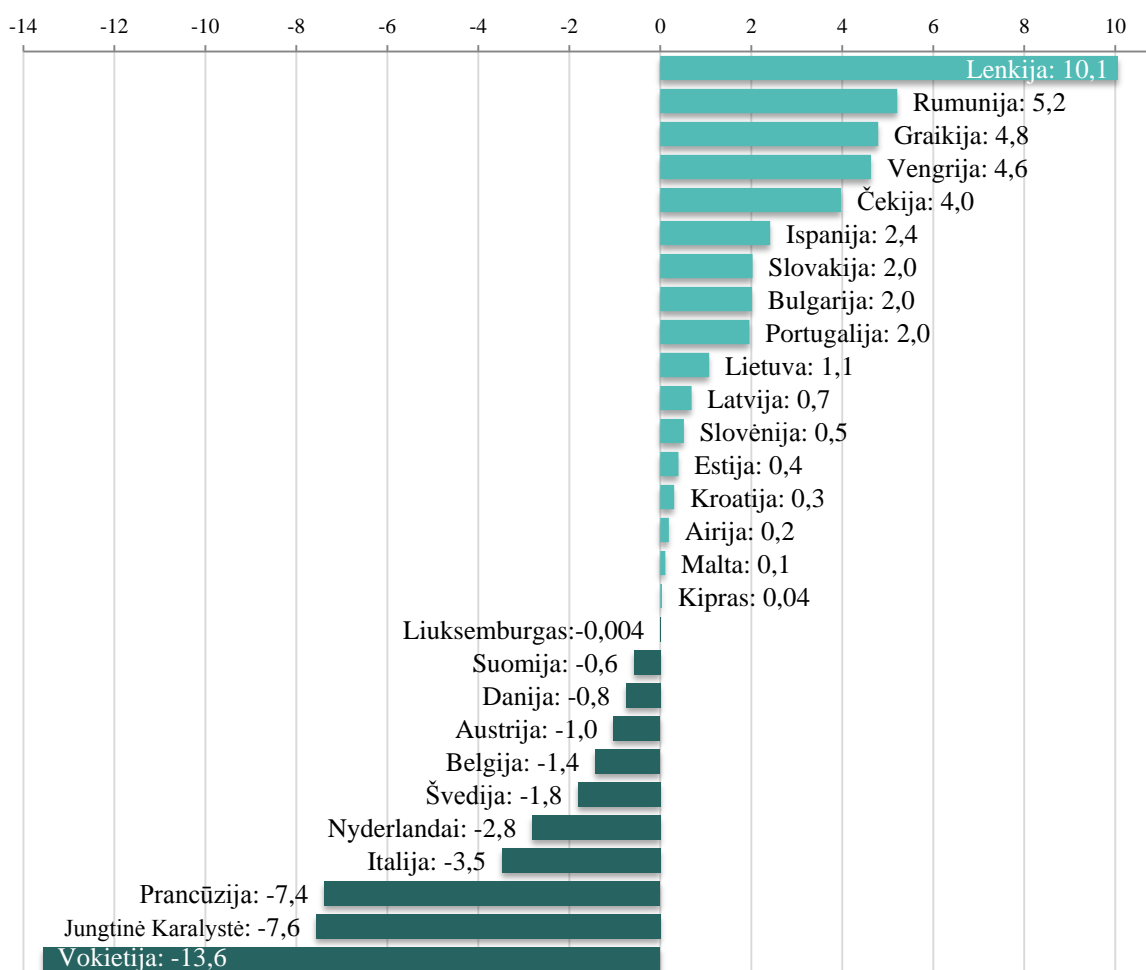
Visose šiose srityse sutelkus išteklius Europos lygmeniu galima pasiekti rezultatų, kurių vien nacionalinio lygmens finansavimu pasiekti nepavyks. Tai ES biudžeto pridėtinė vertė. Iš Europos biudžeto išleistas euras turi būti vertingesnis mūsų piliečiams nei nacionaliniu lygmeniu išleistas euras. Finansavimas nacionaliniu, regioniniu arba vietos lygmenimis yra tinkamas pasirinkimas daugelyje sričių. Kitose dėl tarpvalstybinio iššūkių pobūdžio europinės programos yra ir efektyvesnės, ir veiksmingesnės. Nukreipiant lėšas į tinkamas sritis net palyginti kuklus ES biudžetas gali turėti didelį poveikį vietos lygmeniu. Tuo pat metu atsiranda galimybių taupyti nacionalinių biudžetų lėšas.

Gerai parengtos ES biudžeto programos naudingos visiems europiečiams. Sanglaudos politikos priemonėmis skatinant ekonominę mažiausiai išsivysčiusių regionų konvergenciją stiprinama bendroji rinka ir suteikiama naujų galimybių visos Sąjungos įmonėms, darbuotojams ir vartotojams. Pagal ES finansuojamas mokslinių tyrimų programas pasiekti mokslo laimėjimai gerina visų mūsų gyvenimo kokybę. Tokios judumo programos kaip „Erasmus+“ padeda jaunimui įgyti darbo rinkai reikalingų įgūdžių, skatina kultūrinį sutarimą ir stiprina mūsų Sąjungos socialinę struktūrą.

Todėl bendras grynujų balansų akcentavimas diskutuojant dėl ES biudžeto yra apgaulingas. Grynojo balanso skaičiavimas skatino manyti, kad derybos dėl ES biudžeto – nulinės sumos žaidimas tarp grynujų mokėtojų ir grynujų naudos gavėjų. ES biudžeto esmė visai ne tokia. Vienai valstybei narei numatytos išlaidos iš tiesų yra naudingos ir daugeliui kitų valstybių narių, nes atveriamos naujos rinkos galimybės ar gerinama infrastruktūra. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad ketvirtadalį papildomo augimo sanglaudos politikos paramos negaunančiose šalyse lemia netiesioginė nauda dėl didesnės pardavimo sanglaudos šalims ir prekybos su jomis apimties. Tai pavyko pasiekti naudojantis 2007–2013 m. sanglaudos programomis. Šį poveikį didina ES biudžeto garantuojamų paskolų ir kitų finansinių priemonių svėro poveikis.

Europa apskaitos požiūriu

ES biudžetas. Vidutinis metinis balansas 2014–2016 m.* (mlrd. EUR)

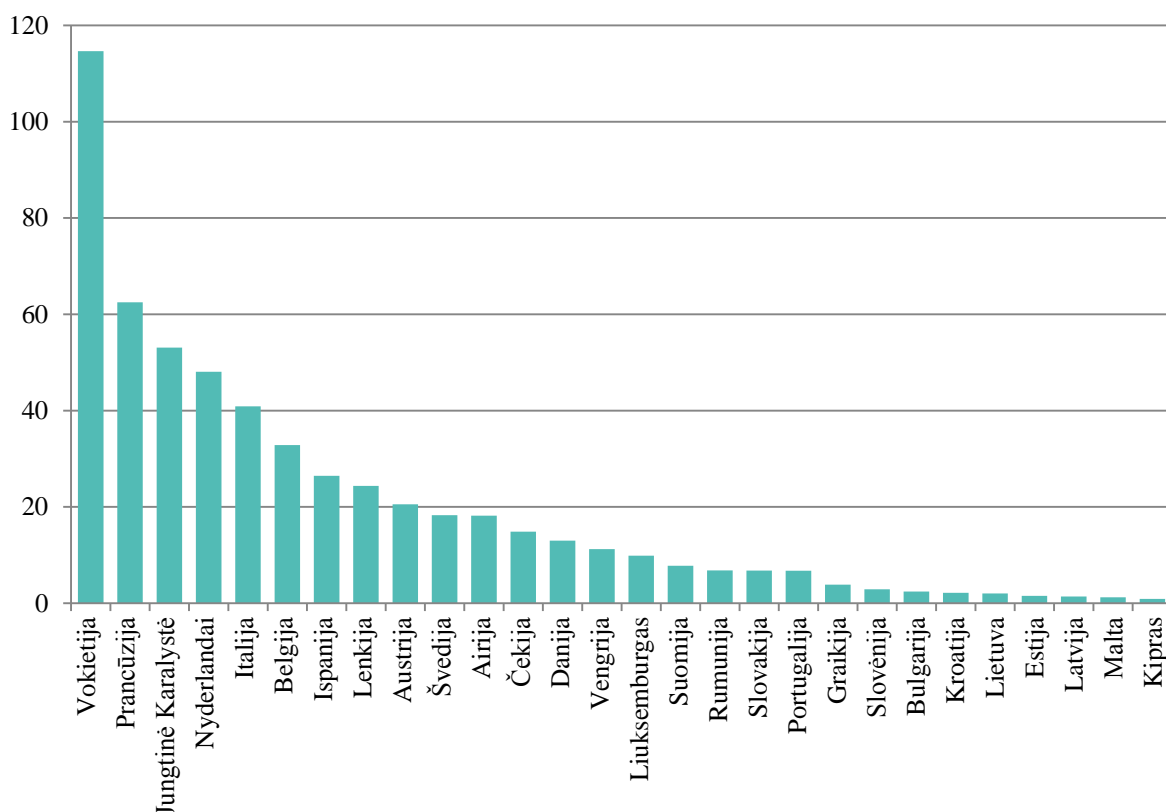

* Vidutinis metinis veiklos biudžeto balansas 2014–2016 m.* (mlrd. EUR). Metų duomenys gali skirtis.

Naudojant ES lėšas taip pat kuriamos visiems naudingos Europos viešosios gėrybės. Nauda, kurią teikia stabilumas, taika, bendros vertybės, vienodos sąlygos Europos bendrojoje rinkoje ar derybinė galia, prilygstanti galingiausių pasaulio valstybių derybinei galiai, grynojo balanso skaičiavimuose neatsispindi. Pavyzdžiui, bendroji rinka turi didelį tiesioginį teigiamą poveikį darbo vietoms ir augimui. Ji suteikia galimybę įmonėms veiksmingiau dirbti, kurti darbo vietas ir siūlyti mažesnes kainas vartotojams. Ji užtikrina žmonėms laisvę gyventi, mokytis ir dirbti ten, kur jie nori.

Bendrosios rinkos integracijos privalumai

Pajamų padidėjimas (mlrd. EUR, baziniai metai – 2014 m.)¹

Komisijos pasiūlymai dėl būsimos finansinės programos bus rengiami remiantis **Europos pridėtinės vertės** principu. Sutelkdami dėmesį į bendrą politiką ir prioritetus, taip pat sritis, kuriose ES biudžeto lėšomis galima kurti viešąsias gėrybes, kurių nacionalinėmis lėšomis sukurti nepavyktų, galėsime žvelgti plačiau ir diskusijos dėl grynojo balanso nesureikšminti. Gerai parengtas modernus ES biudžetas yra naudingas visoms valstybėms narėms.

3. Ateities prioritetų įgyvendinimas

Kitoje daugiametėje finansinėje programoje reikėtų geriau suderinti turimas lėšas ir mūsų politikos prioritetus. Ji turėtų būti pagrįsta tuo, kas jau dabar veikia gerai, tačiau joje turi būti numatyti ateities uždaviniai. Vadovaujantis Romos deklaracija, biudžetas turėtų suteikti galimybę užtikrinti saugią ir apsaugotą Europą. Klestinčią ir tvarią Europą. Socialinę Europą. Ir stipresnę Europą pasaulio mastu.

Europiečiai nuolat nurodo, kad **vienas iš svarbiausių** jų Sąjungos **prioritetų yra saugumas ir apsauga**². Tai sakoma tuo metu, kai nestabilumas Europos kaimyninėse šalyse kelia didelių problemų ir Sąjungoje, ir už jos sienų. ES biudžetas padeda užtikrinti veiksmingą migracijos valdymą, kovoti su terorizmu ir kibernetinėmis grėsmėmis. Jam tenka svarbus vaidmuo stiprinant išorės sienų kontrolę. Pavyzdžiui, mūsų biudžetas po 2020 m. lems, ar sustiprintų ir visu pajėgumu veikiančių Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų viziją bus galima įgyvendinti praktiškai.

¹ Šaltinis – Gabriel Felbermayr, Jasmin Gröschl, Inga Heiland (2018), *Undoing Europe in a New Quantitative Trade Model*, ifo darbinis dokumentas Nr. 250. Diagramoje parodytos pajamos, pagal taikomą modelį gaunamos dėl priklausymo bendrajai rinkai.

² Specialus „Eurobarometro“ tyrimas Nr. 464b: *European's attitudes towards security*, 2017 m. gruodžio mėn.

Kaip ES biudžeto lėšomis galima remti geresnį ES išorės sienų valdymą?

Vadovai paragino sustiprinti išorės sienas – tai buvo išankstinė vidaus sienų panaikinimo sąlyga. 2016 m., vadovaujantis Europos Komisijos pasiūlymu, buvo sukurtos **Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos**. Iki 2020 m. Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turės 1 015 darbuotojų, įskaitant vietoje dirbančius pareigūnus, ir bent 1 500 nuolatinės parengties nacionalinių darbuotojų, sudarančių greitojo reagavimo rezervą. Jų metinis 292 mln. EUR biudžetas iki to laiko turėtų būti padidintas iki 335 mln. EUR. ES taip pat bendrai finansuoja nacionalinį Europos išorės sienų valdymą, kurį vykdo 96 000 nacionalinių sienų apsaugos pareigūnų, ir teikia skubią paramą iš Vidaus saugumo fondo (Sienos). Bendrai šiai veiklai skiriama apie 4 mlrd. EUR per septynerių metų laikotarpį, arba 0,4 proc. viso ES biudžeto.

Tolesnė Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų plėtra priklausys nuo sprendimų dėl būsimos finansinės programos. Priklausomai nuo užmojo, galima būtų numatyti kelis scenarijus:

- ▶ **Maksimaliai panaudojant esamas Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgas** būtų galima paremti tolesnę keitimosi informacija sistemos (EUROSUR) plėtrą, taip pat valstybių narių investicijas į sienų valdymo pajėgumus. Be to, taip būtų užtikrinta, kad Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos turėtų prieigą prie joms reikalingos įrangos. Tam reikėtų **maždaug 8 mlrd. EUR biudžeto per septynerių metų laikotarpį**, t. y. maždaug 0,8 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų.
- ▶ **Sustiprintos Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgos** leistų teikti paramą visiškai integruotai ES sienų valdymo sistemai. Pagrindas būtų peržiūrėta teisinė sistema su išplėstais įgaliojimais, sutelkiant ir sustiprinant esamas priemones, susijusias su rizikos vertinimu ir padėties vaizdo sistema; padidinant agentūros operatyvinių pajėgumą Europos sienų apsaugos pareigūnų nuolatinėmis pajėgomis, kurias sudarytų bent 3 000 ES pareigūnų; teikiant finansinę paramą ir rengiant mokymus, kad būtų galima padidinti sienų apsaugos pareigūnų skaičių pažeidžiamose valstybėse narėse; numatant didesnius ir veiksmingesnius ekspertų rezervus ir sustiprinant nuosavos įrangos rezervus. Tai labai sustiprintų agentūros vaidmenį vykdant gražinimo operacijas ES lygmeniu ir sumažintų agentūros intervencijos ribas siekiant padėti išvengti didelių išorės sienų kontrolės trūkumų, galinčių lemti krizę. Šiam scenarijui reikėtų **maždaug 20–25 mlrd. EUR per septynerių metų laikotarpį**, t. y. maždaug 1,8–2,3 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų.
- ▶ **Visai ES sienų valdymo sistemai** reikėtų 100 000 ES darbuotojų ir nemažo ES įrangos rezervo – tai prilygsta JAV ar Kanados sistemai. **Per septynerių metų laikotarpį** reikėtų skirti **maždaug 150 mlrd. EUR**, atsižvelgiant į visas nacionalines sienų apsaugos išlaidas. Ši suma sudarytų maždaug 14 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų – tai metinis ES biudžetas. Pavyzdžiui, vien JAV muitinės ir sienų apsaugos agentūra turi 13,56 mlrd. USD metinį biudžetą ir daugiau nei 62 000 darbuotojų. Kanados pasienio tarnybų agentūra turi maždaug 2 mlrd. CAD biudžetą ir daugiau nei 14 000 darbuotojų.

Mūsų Sąjungai taip pat reikės gerai parengtų, lanksčių ir supaprastintų priemonių **gynybos srityje**. Mums kyla sudėtingų saugumo problemų, kurių valstybės narės vienos išspręsti negali. Europai reikės prisiimti didesnę atsakomybę už savo interesų, vertybių ir europietiško gyvenimo būdo apsaugą, papildant Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos veiklą. Sąjunga negali už valstybes nares dėti pastangų gynybos srityje, tačiau ji gali papildyti ir sustiprinti jų bendradarbiavimą plėtojant gynybos pajėgumus, būtinus mūsų bendroms saugumo problemoms spręsti. Tai padėtų išvengti dubliavimo ir veiksmingiau naudoti mokesčių mokėtojų lėšas.

³ Šiame dokumente išdėstytų politikos galimybių tikslas – parodyti pasirinkimo galimybes, remiantis per viešus debatus pasiūlytomis idėjomis. Jų sąrašas nėra baigtinis ir jos nebūtinai atitinka Europos Komisijos poziciją.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip geriausia remti tikrą Europos gynybos sąjungą?

2017 m. birželio mėn. buvo įsteigtas **Europos gynybos fondas**, jis dabar palaipsniui plėtojamas. Turėdamas ribotą pradinį biudžetą, t. y. 90 mln. EUR gynybos srities moksliniams tyrimams ir 500 mln. EUR pramonės plėtrai 2017–2020 m. laikotarpiu (kartu tai sudaro maždaug 0,05 proc. dabartinės finansinės programos lėšų), pirmuoju etapu jis galės paremti tik nedaug bendrų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektų.

Kokio gynybos fondo norime ateityje? Tikrai Europos gynybos sąjungai sukurti reikėtų didelių biudžeto investicijų.

- ▶ Atsižvelgiant į dabartinių nacionalinių gynybos srities mokslinių tyrimų biudžetų apimtį (tiek Prancūzija, tiek Vokietija gynybos srities moksliniams tyrimams išleidžia po daugiau nei 1 mlrd. EUR) ir dideles pažangiausių gynybos, įskaitant kibernetinę gynybą, technologijų plėtros išlaidas, fondo **mokslinių tyrimų finansavimo krypčiai** reikėtų **bent 3,5 mlrd. EUR biudžeto per visą laikotarpį**, kad padėtis iš esmės pasikeistų.
- ▶ Panašiai 2021–2027 m. bent maždaug 7 mlrd. EUR reikėtų siekiant bendrai finansuoti dalį **gynybos pramonės plėtros** išlaidų. Tai sudarytų sąlygas pritraukti daug gynybos pajėgumų plėtrai skirtų investicijų: **per septynerius metus** bendra suma siektų **bent 35 mlrd. EUR**. Ši suma atitiktų 14 proc. nacionalinių išlaidų gynybos pajėgumams. Tai būtų svarbus žingsnis siekiant valstybių narių Europos gynybos agentūroje sutarto tikslo 35 proc. savo įrangai skirtų lėšų panaudoti bendriems projektams.
- ▶ Europos gynybos fondas gali labai padidinti ES strateginį autonomiškumą ir Europos gynybos pramonės konkurencingumą. Tačiau dėl Sutartyse numatytų apribojimų ES biudžeto lėšomis negalima finansuoti visų ES veiksmų saugumo ir gynybos srityje. ES galimybes finansiškai remti **gynybinio pobūdžio operacijas** gerokai padidintų atskiras finansavimo mechanizmas, kurio biudžetas **2021–2027 m. siektų maždaug 10 mlrd. EUR**. Dabartiniu laikotarpiu tam skiriama iki 3,5 mlrd. EUR.

Praėjus dvejais metais po Paryžiaus susitarimo, ES taip pat turėtų ir toliau tvirtai vadovauti kovai su **klimato kaita** ir užtikrinti, kad būtų sklandžiai pereita prie modernios, švarios energijos ir žiedinės ekonomikos. Reikėtų atsižvelgti į patirtį, susijusią su klimato kaitos aspekto integravimu į politiką. Be to, ES turi įvykdyti įsipareigojimą laikytis Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų. ES biudžeto lėšomis taip pat remiama unikali Europos **socialinė rinkos ekonomika**. Ekonominės ir socialinės realijos – nuo užimtumo ir skurdo lygių iki socialinės apsaugos sistemų – visoje Europoje skiriasi. Naudojant ES biudžetą reikės įvykdyti Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime vadovų duotus pažadus. Tai reiškia, kad būtina toliau plėtoti Sąjungos socialinį aspektą: be kita ko, visiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir remti Europos jaunimą bei jos piliečių judumą. Siekiant padidinti galimybes įsidarbinti ir spręsti su įgūdžiais susijusias problemas, taip pat ir skaitmeninimo srityje, reikės pakankamų išteklių.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip geriausia remti jaunimo judumą?

Per 30 metų programa „Erasmus+“ devyniems milijonams jaunų žmonių suteikė galimybę studijuoti, mokytis, mokyti ar užsiimti savanoriška veikla užsienyje ir taip padidino jų galimybes darbo rinkoje. Dabartinės 2014–2020 m. programos „Erasmus+“ biudžetas yra 14,7 mlrd. EUR (maždaug 1,3 proc. visų dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų), iš jo finansuoti galima tik mažiau nei 4 proc. Europoje gyvenančių jaunų žmonių judumą mokymosi tikslais.

Tvirtai sutariama, kad reikia skatinti judumą ir mainus, be kita ko, taikant iš esmės sustiprintą, įtraukią ir išplėtotą programą „Erasmus+“. Priklausomai nuo užmojo, būtų galima numatyti kelis scenarijus:

- ▶ **Norint padvigubinti** programoje „Erasmus+“ dalyvaujančių ES **jaunuolių** skaičių, kad jis pasiektų 7,5 proc. jaunuolių visoje Europoje, kitoje daugiametėje finansinėje programoje tam reikėtų skirti **30 mlrd. EUR** (per septynerių metų laikotarpį).
- ▶ Kad suteiktume galimybę **1 iš 3 jaunuolių** pagal „Erasmus+“ įgyti mokymosi patirties užsienyje, 2021–2027 m. biudžete tam reikėtų numatyti maždaug **90 mlrd. EUR**.

Europos teritorinei, socialinei ir ekonominei sanglaudai itin svarbus pažangiaisiais metodais grindžiamas skaitmeninės, energetikos ir transporto infrastruktūros sujungiamumas. Europa turi išnaudoti inovacijų potencialą ir pasinaudoti jų teikiamomis galimybėmis. Visų pirma technologijų kaita ir skaitmeninimas keičia mūsų pramonę ir tai, kaip dirbame, taip pat mūsų švietimo ir gerovės sistemas. Kuriant skaitmeninę ekonomiką ir visuomenę Europa atsilieka. Investicijų į skaitmenines technologijas trūkumas mažina ne tik Europos inovacijų ir augimo pajėgumą, bet ir jos galimybes reaguoti į kylančius naujus visuomenės poreikius. Todėl atverti interneto teikiamas galimybes ir sukurti **skaitmeninę bendrąją rinką** yra pagrindinis Sąjungos prioritetas.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip geriausia paskatinti Europos skaitmeninę transformaciją?

ES parama Europos duomenų infrastruktūrai, sujungiamumui ir skaitmeniniams įgūdžiams per septynerių metų laikotarpį siekia maždaug 35 mlrd. EUR. Ji teikiama iš Europos regioninės plėtros fondo (17 mlrd. EUR), pagal bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą (13 mlrd. EUR), iš Europos socialinio fondo (2,3 mlrd. EUR), naudojant Europos infrastruktūros tinklų priemonę (1 mlrd. EUR) ir pagal programą „Kūrybiška Europa“ (1 mlrd. EUR).

- ▶ **Išlaikius tokį pat ar net sumažinus dabartinį investicijų lygį** būtų rizikuojama pakenkti ES gebėjimui išlaikyti konkurencingumą pagrindiniuose pramonės ir paslaugų sektoriuose, tokiuose kaip pramonės gamyba ir mašinos, finansinės paslaugos, sveikatos priežiūra, transportas, energetika ar automobilių pramonė. Tradicines užduotis automatizuojant ir nepakankamai investuojant į skaitmeninius įgūdžius toliau didėtų atotrūkis tarp paklausos ir turimų kompetencijų. Tai lemtų prastesnes darbo vietų ir augimo perspektyvas, standartų neatitinkančias viešąsias paslaugas ir didesnę pažeidžiamumą kibernetinio saugumo grėsmių atžvilgiu.
- ▶ **Padvigubinus šiuo metu į skaitmeninę ekonomiką investuojamas sumas iki maždaug 70 mlrd. EUR** 2021–2027 m. laikotarpiu būtų užtikrinta tvirta pažanga siekiant pažangaus augimo tokiose srityse kaip aukštos kokybės duomenų infrastruktūra, sujungiamumas ir kibernetinis saugumas. Tai suteiktų galimybę plėtoti naujas patikimas ir saugias e. sveikatos, e. valdžios ar judumo paslaugas. Tai padėtų užtikrinti Europos lyderystę superkompiuterių, naujos kartos interneto, dirbtinio intelekto, robotikos ir didžiųjų duomenų srityse. Dėl to sustiprėtų Europos pramonės ir įmonių konkurencinė padėtis skaitmeninėje ekonomikoje. Tai taip pat labai padėtų sumažinti gebėjimų trūkumą visoje Sąjungoje.

ES biudžetas suteikia galimybę tyrėjams ir jų grupėms vykdyti tyrimus ir skatinti inovacijas. Europa turi padėti sudaryti sąlygas įmonėms plėsti veiklą. Vidutinės kapitalizacijos įmonių ir mažųjų ir vidutinių įmonių plėtra pasibaigus verslo kūrimo etapui vis dar kelia sunkumų. Daug verslininkų geresnių galimybių augti ieško ne Europoje. **Moksliniai tyrimai ir inovacijos** labai svarbūs mūsų ateičiai. Tai vienintelis būdas tuo pat metu tvariai spręsti lėto ekonomikos augimo, riboto darbo vietų kūrimo problemas ir pasaulinius uždavinius tokiose srityse kaip sveikata ir saugumas, maistas ir vandenynai, klimatas ir energetika.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip geriausia didinti konkurencingumą pasinaudojant moksliniais tyrimais ir inovacijomis?

Tokioms pažengusioms ekonomikoms kaip Europos moksliniai tyrimai ir inovacijos tikrai padeda padidinti produktyvumą ir konkurencingumą. Todėl būsimas ES biudžetas turi sudaryti ES sąlygas investuoti į inovacijų variklius, kad Europos pramonė galėtų augti ir klestėti. Šiuo metu savo 2014–2020 m. bendrajai mokslinių tyrimų ir inovacijų programai „Horizontas 2020“ Sąjunga skiria beveik 80 mlrd. EUR. Kokio mokslinių tyrimų biudžeto reikėtų ateityje?

- ▶ **Išlaikius tokį pat ar net sumažinus dabartinį investicijų lygį** nepakankamo finansavimo problema nebūtų išspręsta. Tai turėtų grandininį poveikį nacionalinėms ir privačioms investicijoms ir trukdytų pasiekti strategijoje „Europa 2020“ nustatytą tikslą į mokslinius tyrimus ir plėtrą investuoti 3 proc. bendrojo vidaus produkto. Sąjunga dar labiau atsiliktų nuo pasaulio lyderių. Sumažėtų mokslinių tyrimų nauda kitoms ES politikos sritims.
- ▶ **Bendrosios programos biudžetą padidinus 50 proc. (iki 120 mlrd. EUR)**, iki 2040 m. būtų galima sukurti apytikriai 420 000 papildomų darbo vietų, o bendrąjį vidaus produktą per tą patį laikotarpį padidinti maždaug 0,33 proc. Taip būtų tęsiama pastarojo meto ES mokslinių tyrimų ir inovacijų biudžetų augimo tendencija ir užtikrinta priimtina finansuojamų aukštos kokybės pasiūlymų dalis. Be to, padidėtų Sąjungos patrauklumas geriausiems viso pasaulio tyrėjams ir sumažėtų trūkumų tokiose srityse kaip inovacijos ir galimybės plėsti veiklą. Taip pat būtų paskatinta pažanga įgyvendinant tokius prioritetus kaip skaitmeninimas, energetika, klimatas ir sveikata.
- ▶ **Bendrosios programos biudžetą padidinus iki 160 mlrd. EUR**, iki 2040 m. būtų galima sukurti apytikriai 650 000 darbo vietų, o bendrąjį vidaus produktą per tą patį laikotarpį padidinti maždaug 0,46 proc. ES turėtų galimybę tapti viena iš pasaulio lyderių didelio masto iniciatyvų srityje, rengti visoje rinkoje diegti skirtus sprendimus tokiose srityse kaip baterijos, infekcinės ligos, pažangūs ir švarūs pastatai ir transporto priemonės, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijos, žiedinė ekonomika, plastiko atliekų tvarkymo sprendimai ir susietieji automatizuoti automobiliai.

Ekonomikai augant daugiau nei 2 proc. per metus, užverčiame didžiausios ES ekonomikos ir finansų krizės puslapį. **Euro zoną** dabar sudaro 19 valstybių narių, o euro yra antra dažniausiai naudojama valiuta pasaulyje. Visos 27 ES valstybės narės, išskyrus vieną, yra teisiškai įsipareigojusios ilgainiui prisijungti prie euro zonos. Finansų rinkos vėl tapo tokios pat stiprios kaip iki krizės, o naujausi laimėjimai, įskaitant bankų ir kapitalo rinkų sąjungos sukūrimą, suteikia mums galimybę taisyti stogą, kol šviečia saulė.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip ES biudžeto lėšomis galima paremti ekonominę ir pinigų sąjungą?

2017 m. gruodžio mėn. Komisija išdėstė viziją, kaip dabar ir ateityje **naudojant ES biudžetą sustiprinti euro zoną ir visą Sąjungą**. Pateiktos keturios konkrečios biudžeto funkcijos: remti struktūrines reformas nacionaliniu lygmeniu; palengvinti valstybių narių, kurios rengiasi įsivesti eurą, konvergenciją; suteikti fiskalinio stabilumo priemonę bankų sąjungai ir sukurti įvairias ES ir euro zonos lygmens lėšas ir priemones sutelkiančią stabilizavimo funkciją, kuri padėtų išlaikyti investicijų lygį stiprių asimetrinių sukrėtimų atveju. Norint įdiegti šias funkcijas, reikia iš esmės peržiūrėti dabartinio ES biudžeto apribojimus. Pavyzdžiui, tai būtų galima padaryti pasinaudojant sąveika su Europos investicijų banku ir būsimu Europos valiutos fondu. Tačiau mūsų biudžetas po 2020 m. taip pat turės atlikti savo vaidmenį:

- ▶ Naudodami reformų įgyvendinimo priemonę ir konvergencijos priemonę turėsime gebėti **tvirtai remti ir skatinti įvairias reformas visose valstybėse narėse**. Bent **25 mlrd. EUR** biudžeto eilutė per septynerių metų laikotarpį suteiktų galimybę sutelkti kritinę masę ir padėtų užtikrinti, kad finansavimas nebūtų skirtas tik kelioms valstybėms narėms.
- ▶ **Stabilizavimo funkciją** laikui bėgant reikės plėtoti laipsniškai, naudojantis kompensacinėmis paskolomis, kurios garantuojamos ES biudžeto lėšomis, Europos valiutos fondo paskolomis, savanoriško draudimo mechanizmu, pagrįstu nacionaliniais įnašais, taip pat dotacijomis iš Europos biudžeto. Sumos, kurias reikėtų skirti iš ES biudžeto, nebūtinai turi būti labai didelės, tačiau turi būti pakankamos, kad, pavyzdžiui, padėtų sumažinti paskolų palūkanų našą ir suteiktų paskatų tinkamai įgyvendinti paramos schemą.

Sanglaudos politika yra pagrindinė Sąjungos investicijų politika, kuria siekiama sumažinti skirtumus tarp regionų ir valstybių narių suteikiant vienodas galimybes žmonėms visoje Europoje. Ji yra pagrindinis darbo vietų kūrimo, tvaraus augimo ir inovacijų įvairiuose Europos regionuose variklis. Sustiprinus sąsają su Europos semestru, visų pirma konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis, ir taip suteikus paskatų vykdyti reformas, ateityje sanglaudos politikos, kaip mūsų ekonomikos modernizavimo variklio, vaidmenį būtų galima sustiprinti.

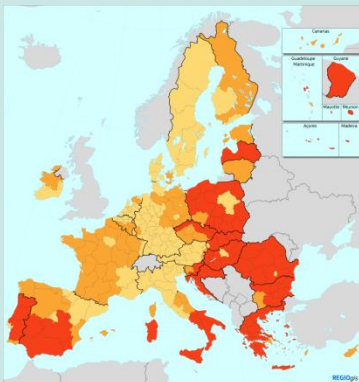
BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Koks turėtų būti veiksmingos sanglaudos politikos užmojis?

Sanglaudos politika yra konkreti solidarumo su mažiau ekonomiškai išsivysčiusiais mūsų Sąjungos regionais išraiška. Jos tikslas – skatinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą. Parama iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų šiuo metu gali būti teikiama visoms ES valstybėms narėms. Ar taip turėtų būti ir toliau, ar paramą reikėtų skirti tik **mažiau išsivysčiusiems regionams ir (arba) valstybėms narėms**? Jei parama ir toliau būtų prieinama visiems, koks turėtų būti užmojis?

- ▶ Jeigu paramą iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo ir toliau galėtų gauti visos valstybės narės ir visi regionai, **moduliuojant pagalbos intensyvumą ir tikslingiau teikiant paramą būtų galima padidinti veiksmingumą**. Išlaikius **dabartinį maždaug 370 mlrd. EUR išlaidų lygį**⁴ (t. y. beveik 35 proc. daugiametės finansinės programos lėšų), ir toliau itin daug dėmesio būtų galima skirti investicijoms visuose regionuose į tokias sritis kaip inovacijos, pramonės pertvarka, perėjimas prie švarios energijos, klimato politikos veiksmai ir geresnės įsidarbinimo galimybės.
- ▶ Jeigu Europos regioninės plėtros fondas ir Europos socialinis fondas paramos labiau išsivysčiusiems ir pereinamojo laikotarpio regionams nebeteiktų, išlaidos **sumažėtų maždaug 95 mlrd. EUR** per visą laikotarpį; tai daugiau nei ketvirtadalis dabartinių asignavimų iš šių fondų. Tai sudaro maždaug 8,7 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų. Pagal šį scenarijų parama Airijos, Austrijos, Belgijos, Danijos, Nyderlandų, žemyninės Prancūzijos, Suomijos, Švedijos, Vokietijos regionams ir daugeliui Italijos bei Ispanijos regionų nebėtų teikiama.
- ▶ Jei būtų nuspręsta paramą dar labiau apriboti ir teikti tik sanglaudos šalims, investicijas mažiau išsivysčiusiuose Prancūzijos, Italijos ir Ispanijos regionuose taip reikėtų nutraukti. Dėl to išlaidos per visą laikotarpį **sumažėtų maždaug 124 mlrd. EUR**; tai maždaug 33 proc. dabartinių asignavimų. Tai sudaro maždaug 11 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų.

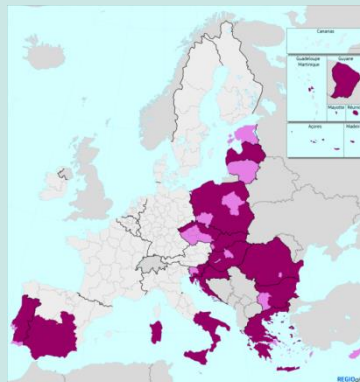
Pagal 2 ir 3 scenarijus paramą ekonominėms, socialinėms ir teritorinėms problemoms spręsti turėtų teikti nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos laikydamosi subsidiarumo principo.

1 scenarijus. Parama visiems Europos regionams

Regionų kategorijos

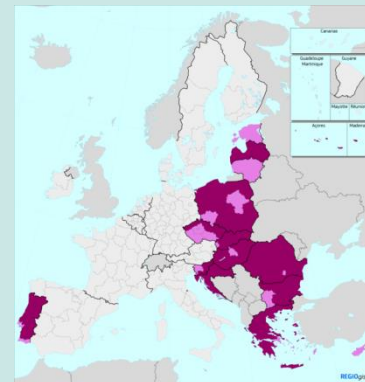
- **Mažiau išsivystę:** BVP vienam gyventojui < 75 proc. ES 27 vidurkio
- **Pereinamojo laikotarpio:** BVP vienam gyventojui >= 75 proc. ir < 100 proc. ES 27 vidurkio
- **Labiau išsivystę:** BVP vienam gyventojui >= 100 proc. ES 27 vidurkio

2 scenarijus. Parama mažiau išsivysčiusiems regionams ir sanglaudos šalims

Reikalavimus galintys atitikti regionai

- Regioninė parama
- Sanglaudos fondo parama
- Kiti regionai

3 scenarijus. Parama tik sanglaudos šalims

Reikalavimus galintys atitikti regionai

- Regioninė parama
- Sanglaudos fondo parama
- Kiti regionai

⁴ Apie 12 mlrd. EUR tos sumos jau paskirta Jungtinei Karalystei; tai sudaro maždaug 3 proc. viso sanglaudos politikai per visą laikotarpį skirto finansavimo.

Atnaujintos **bendros žemės ūkio politikos** priemonėmis reikės palaikyti perėjimą prie visiškai tvaraus žemės ūkio sektoriaus ir gyvybingų kaimo vietovių plėtrą. Jomis reikės užtikrinti galimybę gauti saugų, aukštos kokybės, įperkama, maistingą ir įvairų maistą. Atnaujintos bendros žemės ūkio politikos priemonėmis reikia kelti Europos pridėtinę vertę atspindint aukštesnę užmojų aplinkos ir klimato srityse, siekiant įgyvendinti piliečių lūkesčius dėl sveikatos, aplinkos ir klimato. Europai reikia pažangaus ir atsparaus žemės ūkio sektoriaus, pagrįsto stipria socialine ir ekonomine kaimo vietovių struktūra.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Koks turėtų būti veiksmingos bendros žemės ūkio politikos užmojis?

2014–2020 m. programoje numatyta, kad pagal bendrą žemės ūkio politiką maždaug 400 mlrd. EUR bus skirta rinkos priemonėms, tiesioginėms išmokoms ūkininkams ir kaimo plėtros programoms finansuoti, siekiant plėtoti darnų žemės ūkį bei gyvybingą kaimo ekonomiką. Maždaug 70 proc. šios sumos sudaro tiesioginės išmokos. Kaimo plėtros programomis remiamos investicijos, mokymas ir efektyviau išteklius naudojanči žemės ūkio gamyba, o jų dabartinė vertė per visą laikotarpį sudaro maždaug 100 mlrd. EUR. Šias programas bendrai finansuoja valstybės narės. Vykdydama bendrą žemės ūkio politiką Sąjunga padeda spręsti tokias struktūrines kaimo vietovių problemas kaip, pvz., patrauklių darbo galimybių arba kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Vieni iš pagrindinių tikslų šioje srityje – kurti naujas vertės grandines (pvz., švarios energijos ir bioenergijos) ir padėti kaimo vietovėms pasinaudoti savo kraštovaizdžio estetinė vertė.

Šiuo metu vyksta diskusijos apie tai, kaip geriausiai pasinaudoti tiesioginėmis išmokomis. Svarbus pasiūlymas yra mažinti ir geriau nukreipti tiesiogines išmokas, atsižvelgiant į politikos tikslus. **Šiuo metu 80 proc. tiesioginių išmokų skiriama 20 proc. ūkininkų.** Taip pat svarstoma, kaip sumažinti paramos žemės ūkiui skirtumus tarp valstybių narių. Pakeitus tiesioginių išmokų sistemą, būtų galima nukreipti išmokas ten, kur tikimasi rezultatų (pvz., į tvarią žemės ūkio gamybą mažiau pelninguose arba kalnuotuose regionuose), sutelkti dėmesį į mažus ir vidutinius ūkius, investicijas į tvarias ir efektyviai išteklius naudojančias gamybos sistemas ir geresnį veiksmų derinimą su kaimo plėtros priemonėmis.

- ▶ Išlaikant bendros žemės ūkio politikos išlaidų šiuo laikotarpiu lygį ties **maždaug 400 mlrd. EUR**⁵ (tai sudaro maždaug 37 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos) ir šias lėšas panaudojant tikslingiau būtų galima **padidinti paramą visų pirma mažiems ir vidutiniams ūkiams**, kuri turėtų teigiamą grandininį poveikį kaimo vietovėms.
- ▶ Paramą bendrai žemės ūkio politikai sumažinus 30 proc. per kitą daugiametės finansinės programos laikotarpį būtų sutaupyta **apie 120 mlrd. EUR**, arba maždaug 11 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų. Jei būtų pasirinktas šis scenarijus, kai kurių valstybių narių vidutinės ūkių pajamos galėtų sumažėti daugiau nei 10 proc., o tam tikruose sektoriuose pajamų sumažėjimas galėtų būti ir didesnis.
- ▶ Paramą bendrai žemės ūkio politikai sumažinus 15 proc. per kitą daugiametės finansinės programos laikotarpį būtų sutaupyta **apie 60 mlrd. EUR**, arba maždaug 5,5 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų. Pagal šį scenarijų vidutinis ūkių pajamų sumažėjimas būtų mažesnis, bet vis tiek galėtų turėti pastebimą poveikį tam tikruose sektoriuose, priklausomai nuo priimtų sprendimų.

Šių scenarijų negalima vertinti atskirai. Sumažinus tiesiogines išmokas kartu turėtų būti tikslingiau paskirstomas likęs biudžetas, pavyzdžiui, skiriant daugiau dėmesio mažiems ir vidutiniams ūkiams ir geriau derinant veiksmus su kaimo plėtros priemonėmis.

Sąjunga taip pat turi būti pajėgi įgyvendinti savo **tarptautinius tikslus**. Sąjunga ir jos valstybės narės drauge yra didžiausios pasaulyje paramos vystymuisi teikėjos. ES piliečiai tikisi, kad Europa atliks vadovaujamą vaidmenį pasaulyje, puoselės gerą valdymą, demokratiją, teisinę valstybę ir žmogaus teises ir tvarią ekonominę plėtrą. Jie nori, kad Europa skleistų stabilumo ir saugumo idėjas, visų pirma artimiausiose Europos kaimyninėse šalyse.

⁵ Apie 27 mlrd. EUR šios sumos jau paskirta Jungtinei Karalystei; tai sudaro maždaug 7 proc. visų bendros žemės ūkio politikos išlaidų.

Jie nori, kad Europa sudarytų kritinę masę šalinant pagrindines tokių pasaulinių problemų kaip neteisėta migracija ir smurtinis ekstremizmas priežastis. Jie nori, kad Europa remtų tvarią plėtrą, kovą su skurdu, geresnį valdymą ir teisinės valstybės principo puoselėjimą, įskaitant kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu. Jie nori, kad Europa reaguotų į krizes – tiek sukeltas žmonių, tiek gamtos. Jie nori, kad Europa vestų daugiašales diskusijas visam pasauliui rūpimais klausimais, toliau skatintų laikytis taisyklėmis grindžiamos pasaulinės tvarkos ir puoselėtų bendradarbiavimą bendro intereso srityse: nuo ekonomikos iki energetikos, taikos ir saugumo, gynybos ir klimato politikos veiksmų.

Tuo pačiu metu nestabilumą ir konfliktus mūsų pietinėse kaimyninėse ir kitose šalyse dar labiau pablogino pasaulio ekonomikos krizė. Tai dar labiau padidino **migracijos spaudimą** – regione migruoja kaip niekada daug žmonių. Ši situacija nesikeis ir ją reikia spręsti. Turime sutelkti ir sustiprinti savo pastangas šiuo išorės aspektu, kad išspręstume migracijos problemą ir paremtume ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.

Todėl turėtume siekti pažangios sinergijos su tarptautinėmis finansų įstaigomis ir nacionaliniais skatinamojo finansavimo ir plėtros bankais, kad užtikrintume, jog šie riboti ištekliai būtų naudojami veiksmingai, o kai įmanoma – pritraukiamos privačiojo sektoriaus investicijos. Ateityje būtų galima plėtoti Europos darnaus vystymosi fondo, sudarančio ES išorės investicijų plano pagrindą, modelį.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip geriau ginti mūsų interesus užsienyje?

Ateityje Sąjungai reikės apsirūpinti priemonėmis, kurios sudarytų sąlygas įgyvendinti esamus ir naujus užmojus ir iššūkius. 2014–2020 m. programoje išorės veiksmams skirtas biudžetas siekia maždaug 66 mlrd. EUR. Tai sudaro maždaug 6 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos lėšų. Be to, Europos plėtros fondas, šiuo metu neįtrauktas į ES biudžetą, yra pagrindinė priemonė, per kurią teikiama vystymosi pagalba Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėms bei užjūrio šalims ir teritorijoms. 2014–2020 m. laikotarpiu visi 11-ojo Europos plėtros fondo ištekliai siekia maždaug 31 mlrd. EUR.

Ateityje:

- ▶ **Padidinus dabartinį išorės priemonių finansavimo mastą iki daugiau nei 100 mlrd. EUR** per visą laikotarpį, ES galėtų įgyvendinti esamus ir naujus užmojus, kurie apima platų sričių spektrą: nuo tarptautinio bendradarbiavimo, migracijos valdymo, investicijų, valdymo, žmogaus teisių ir teisinės valstybės iki skatinimo siekti darnaus vystymosi tikslų, humanitarinės pagalbos, reagavimo į krizes ir konfliktų prevencijos. Ypatingas dėmesys turės būti skirtas ES strategijai dėl Vakarų Balkanų remti ir ES pastangoms stabilizuoti padėtį kaimyninėse šalyse ir Afrikoje.
- ▶ Iš esmės **supaprastinus ir racionalizavus išorės priemones** būtų galima dar labiau padidinti išorės santykių biudžeto veiksmingumą ir efektyvumą. Tai galėtų apimti Europos plėtros fondo įtraukimą į daugiametę finansinę programą, su sąlyga, kad į tai bus atsižvelgta nustatant bendrą išlaidų viršutinę ribą ir kad bus išsaugotos esamos lankstumo priemonės.

Išorės santykių biudžetas taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į ES ir valstybių narių kolektyvinį **įsipareigojimą iki 2030 m. skirti 0,7 proc. bendrųjų nacionalinių pajamų oficialiai paramai vystymuisi**. Tai reikštų, kad nedalyvaujant JK kitoje daugiametėje finansinėje programoje septyneriems metams reikėtų papildomai skirti maždaug 40 mlrd. EUR. Tai paremta prielaida, kad ES išlaikys dabartinę 20 proc. oficialios paramos vystymuisi dalį.

4. ES biudžeto modernizavimas

Pirmiau išdėstyti prioritetai ir politikos galimybės rodo, kokius sprendimus reikia priimti dėl būsimo ES biudžeto. Tie sprendimai nulems 27 valstybių narių Sąjungos pirmos daugiametės finansinės programos dydį ir užmojį. Jie apibrėš Europos užmojį ir tai, kiek Sąjunga pajėgi įvykdyti Bratislavos darbotvarkės pažadus.

Kita finansinė programa turi būti pakankamai didelė ir pakankamai lanksti. Ji turi būti pakankamai didelė, kad galima būtų valdyti naujus prioritetus ir spręsti su Jungtinės Karalystės išstojimu susijusius klausimus. Dėl Jungtinės Karalystės išstojimo atsiradusį trūkumą turėtų po lygiai kompensuoti tiek nauji pinigai, tiek esamų programų išlaidų mažinimas. **Proporcingai vykdomas ES biudžeto lėšų taupymas ir persikirstymas turės bus derinami su pasiryžimu skirti papildomų išteklių naujiems prioritetams įgyvendinti.**

Taip pat akivaizdu, kad Europos biudžeto poveikis priklauso ne tik nuo jo dydžio, bet ir nuo politikos programų parengimo ir įgyvendinimo. **Europos pridėtinė vertė, geresni rezultatai ir supaprastinimas** yra esminiai modernaus ir veiksmingo ES biudžeto tikslai. Šių tikslų siekti padės tolesnis taisyklių ir procedūrų racionalizavimas. Europos išlaidų programos turi atspindėti mūsų pasiryžimą užtikrinti, kad kiekvienas euras būtų išleistas kuo veiksmingiau ir kad greitai būtų matomi realūs rezultatai.

Tam būtina kuo geriau pasinaudoti tokiomis priemonėmis kaip **garantijos, paskolos ar finansinės priemonės**. Pavyzdžiui, sustiprintas Europos strateginių investicijų fondas atlieka svarbų vaidmenį pritraukiant privačiojo sektoriaus investicijų visoje Europoje. Bendrai investuojant į mokslinius tyrimus, inovacijas ir infrastruktūrą mums pavyko sukurti darbo vietų ir užtikrinti ekonomikos augimą kartu sprendžiant aktualias pasaulines problemas: nuo klimato kaitos iki mokslo, transporto, energetikos ir kosmoso politikos.

Norint sėkmingai šiomis priemonėmis pasinaudoti, reikalinga aiški strategija ir racialesnis požiūris. Įplaukų neduodantiems projektams, kaip antai mainų programai „Erasmus+“ ar humanitarinės pagalbos projektams, ir toliau reikės dotacijų ir subsidijų. Tačiau kai esama susidomėjimo rinkoje, garantijos ir finansinės priemonės gali būti atsvara biudžetui.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip taikant finansines priemones su mažesniais ištekliais pasiekti geresnių rezultatų?

Diskusijoms skirtame Komisijos dokumente dėl ES finansų ateities pažymėta garantijų ir finansinių priemonių svarba siekiant „daugiau su mažiau“. Pavyzdžiui, tikimasi, kad Europos strateginių investicijų fondas pritrauks daugiau nei 500 mlrd. EUR ir suteiks didelį postūmį Europos ekonomikai. Tačiau dabartinė ES rinka grindžiamų priemonių sistema yra susiskaidžiusi: centralizuotai valdoma beveik 40 finansinių priemonių ir trys biudžeto garantijos ir garantijų fondai, o tai sudaro apie 4 proc. dabartinės daugiametės finansinės programos biudžeto. Vien tik mažųjų ir vidutinių įmonių srityje yra septynios centralizuotai valdomos finansinės priemonės ir šimtai pagal pasidalijamojo valdymo principą taikomų priemonių. Akivaizdu, kad esama erdvės racionalizavimui ir didesniai veiksmingumui.

- ▶ Vienas iš būdų didinti investicijoms ES remti skirtų priemonių veiksmingumą ir poveikį galėtų būti jų integravimas į **bendrą paramos investicijoms priemonę**. Tai dar labiau sustiprintų Europos strateginių investicijų fondą ir turėtų teigiamo poveikio investavimo lygiui, ekonomikos augimui ir užimtumui visoje ES.
- ▶ Plačiau naudojant finansines priemones ir biudžeto garantijas galima būtų **daugiau nei dvigubai** padidinti investicijas, kurios bus pritrauktos įgyvendinant kitą daugiametę finansinę programą, – iki 2 trln. EUR.

Kitas svarbus principas, kuriuo turėtų būti paremta kita daugiametė finansinė programa, yra biudžeto **lankstumas**. Jis bus labai svarbus prisitaikant prie naujų poreikių ir nestabilių geopolitinių ir vidaus sąlygų. Ir toliau bus svarbu remtis esamais mechanizmais specialiomis priemonėmis sprendžiant tokius naujai iškilusius uždavinius kaip migracija ar humanitarinė pagalba. Be to, esama svarių priežasčių persvarstyti esamus mechanizmus siekiant užtikrinti, kad paskirstytų biudžetų lėšomis būtų veiksmingai remiamas Europos prioritetų įgyvendinimas. Šiuo metu ne visada yra taip, kadangi dalis daugiametėje finansinėje programoje numatytų biudžeto įsipareigojimų vėliau atšaukiama. Tai gali įvykti dėl įvairių priežasčių, kaip antai vėlavimo išjudinti projektus, formalių projekto įgyvendinimo klaidų arba išlaidų deklaravimo klaidų. Dėl to nėra išnaudojamas visas ES biudžeto potencialas remti ES tikslus ir suteikti Europos pridėtinę vertę. Tai yra praleista proga paremti mūsų bendrus prioritetus.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Kaip kuo geriau panaudoti nepanaudotas lėšas?

Šiuo metu lėšos, kurios buvo skirtos ES biudžetui, bet galiausiai nebuvo panaudotos įgyvendinant ES programas, yra atšaukiamos. Dėl šių išteklių sumažėja apskaičiuojami metiniai valstybių narių bendrieji nacionaliniai įnašai, palyginti su visišku biudžeto įsipareigojimų įgyvendinimu.

- ▶ Užtuot šias sumas atšaukus, jos galėtų būti panaudotos kaip **Sąjungos rezervas**. Šiuo rezervu būtų galima pasinaudoti įgyvendinant bendrus prioritetus ir sprendžiant bendras problemas. Dabartiniais skaičiavimais, **taikant šį mechanizmą per 7 metus būtų galima gauti maždaug 21–28 mlrd. EUR**. Tos sumos galėjo būti panaudotos, pavyzdžiui, Europos strateginių investicijų fondui finansuoti 2015 m. ir padėti spręsti klausimą dėl investicijų trūkumo, kuris susidarė dėl finansų krizės, užtuot sumažinus lėšas, skiriamas tokioms vertingoms programoms kaip „Horizontas 2020“ arba Europos infrastruktūros tinklų priemonė. Rezervas taip pat galėjo būti panaudotas siekiant paremti Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės steigimą 2016 m., kuriam reikėjo visapusiško ES biudžeto lankstumo bei atskirų valstybių narių įnašų. Taip būtų buvusios sudarytos sąlygos greitai pritraukti daugiau lėšų migracijos krizei įveikti.
- ▶ Šiandien sparčiai besikeičiančiame pasaulyje vis dažniau įvyksta nenumatytų įvykių. Sąjungos rezervas leistų greičiau ir ryžtingiau į tokius įvykius reaguoti. Po beveik dešimties metų mes vis dar įgyvendinsime kitą finansinę programą. Toks ilgalaikis stabilumas yra vertingas, bet tai kartu ir suvaržymas. Sąjungos rezervas būtų veiksminga ir lanksti nauja priemonė, kurią būtų galima taikyti nenumatytų įvykių atveju arba reaguojant į ekstremalias situacijas tokiose srityse kaip saugumas ir migracija.

Galiamiausiai vykstant viešoms diskusijoms buvo pasiūlyta ES biudžeto lėšų išmokėjimą susieti su **ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų vertybių puoselėjimu** ir visų pirma su teisinės valstybės padėtimi valstybėse narėse. Buvo ir griežčiau nusiteikusių, kurių nuomone, šiurkštūs ES teisės pažeidimai turėtų turėti pasekmių ir dėl jų turėtų būti stabdomos išmokos iš ES biudžeto.

Sąjunga yra bendrija, grindžiama teisės principais, o jos vertybės sudaro patį jos gyvavimo pagrindą. Jos apima visą jos teisinę ir institucinę struktūrą, visas jos politikos sritis ir programas. Todėl šių vertybių puoselėjimas turėtų būti užtikrintas visose Sąjungos politikos srityse. Tai apima ir ES biudžetą, nes pagrindinių vertybių puoselėjimas yra esminė patikimo finansų valdymo ir veiksmingo ES finansavimo sąlyga. Teisinės valstybės principo laikymasis yra svarbus Europos piliečiams, taip pat verslo iniciatyvoms, inovacijoms ir investicijoms. Europos ekonomika labiausiai klesti tuomet, kai teisinė ir institucinė sistemos visiškai atitinka bendrąsias Sąjungos vertybes.

BŪSIMOS FINANSINĖS PROGRAMOS GALIMYBĖS

Ar turėtų būti keliama daugiau sąlygų norintiems gauti ES finansavimą?

ES biudžeto galimybės gali būti visapusiškai išnaudotos tik jei valstybėse narėse yra palanki ekonominė, reglamentavimo ir administracinė aplinka.

Būtent todėl pagal dabartinę daugiametę finansinę programą visos valstybės narės ir paramos gavėjai privalo parodyti, kad finansų valdymo reglamentavimo sistema yra tvirta, kad teisingai įgyvendinamas atitinkamas ES reglamentas ir kad esama reikalingų administracinių ir institucinių pajėgumų, kad ES finansavimas būtų sėkmingas. Be to, politinės sąlygos galėtų paskatinti valstybių narių bendradarbiavimą tose srityse, kuriose svarbi masto ekonomija arba išorės veiksniai. Pagal dabartinę daugiametę finansinę programą buvo nustatytos naujos nuostatos, kuriomis siekiama išvengti situacijų, kai ES finansavimo veiksmingumą mažina nepatikima ekonominė ir fiskalinė politika.

Naujoji daugiametė finansinė programa suteikia galimybę įvertinti, ar šie principai tapo tvirtu pagrindu gauti rezultatų. Dabar taip pat tinkamas laikas apsvarstyti, kaip galėtų būti sustiprinta sąsaja tarp ES finansavimo ir pagrindinių ES vertybių puoselėjimo.

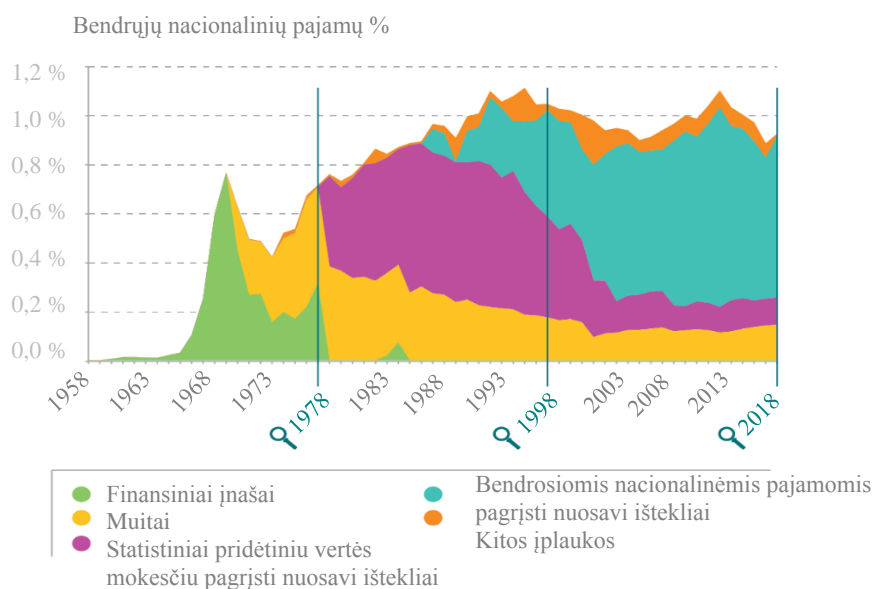
Tačiau bet koks toks mechanizmas turėtų būti skaidrus, proporcingas ir teisiškai pagrįstas. Nors iš principo jis galėtų būti taikomas visoms susijusioms politikos sritims, kurioms reikia ES biudžeto lėšų, bet kokios finansinės sąlygos turėtų būti tikslios ir proporcingos, o tarp taikomų sąlygų ir finansavimo tikslo turėtų būti pakankamas ryšys. Šioje diskusijoje reikės taip pat atsižvelgti į galimų pagrindinių vertybių ar teisinės valstybės principo pažeidimų nacionaliniu lygmeniu poveikį atskiriems ES finansavimo gavėjams, kaip antai „Erasmus“ studentams, mokslininkams ar pilietinės visuomenės organizacijoms, kurie už tokius pažeidimus neatsakingi⁶.

⁶ Tai atitiktų Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 3 dalies logiką – joje nustatyta, kad sustabdydama kokias nors valstybių narių teises Taryba „atsižvelgia į [...] galimus padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms“.

5. ES biudžeto finansavimas

Diskusijose dėl finansinės programos po 2020 m. bus svarstoma ne tik tai, kam turėtų būti panaudojamas ES biudžetas, bet ir kaip jis turėtų būti finansuojamas ateityje. Biudžeto įplaukų struktūra tapo sudėtinga, o ryšys tarp ES biudžeto tikslų ir to, kaip jis finansuojamas, tampa vis silpnesnis.

ES biudžeto finansavimo šaltiniai

ES biudžeto įplaukų dalies reforma padėtų sutelkti dėmesį į tikslus ir į tas sritis, kuriose ES gali iš tikrųjų teikti pridėtinę vertę⁷.

⁷ Žr. ataskaitą „ES finansavimas ateityje“, kurią 2017 m. sausio mėn. pristatė Europos Parlamento, Tarybos ir Europos Komisijos bendrai suburta Mario Monti pirmininkaujama aukšto lygio darbo grupė.

Ką ES biudžetui galėtų duoti nauji nuosavi ištekliai?

- ▶ **Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema.** Europos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra ES klimato politikos pagrindas. Tam tikrą kiekį apyvartinių taršos leidimų valstybės narės parduoda aukcione ir juos įsigyja įmonės, kad padengtų savo išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Dalis iš leidimų pardavimo aukcionuose gautų pajamų galėtų būti skiriama ES biudžetui. Priklausomai nuo apyvartinių taršos leidimų rinkos kainos, per septynerius metus prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos generuojamų įplaukų dalis galėtų siekti nuo 7 mlrd. iki 105 mlrd. EUR.
- ▶ **PVM pagrįsti nuosavi ištekliai.** Pridėtinės vertės mokestis yra vartojimo mokestis, apskaičiuojamas pagal visų ES parduodamų prekių ir paslaugų pridėtinę vertę. Šiandien šiuo mokesčiu pagrįsti nuosavi ištekliai remiasi labai sudėtingais statistiniais skaičiavimais. Reformuoti nuosavi ištekliai galėtų būti apmokestinami remiantis supaprastinta pridėtinės vertės mokesčio baze. Šiuo metu įplaukos iš dabartinių PVM pagrįstų nuosavų išteklių per septynerius metus sudaro maždaug 105–140 mlrd. EUR ir galėtų būti pakoreguotos kalibruojant pareikalavimo tarifą pagal reikiamą lygį.
- ▶ **Bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė.** Didelėms įmonėms bendroji rinka yra labai naudinga. Bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė – tai bendras taisyklių rinkinys, kuriuo remiantis Sąjungoje apskaičiuojamas apmokestinamasis įmonių pelnas. Suderinto įmonių pelno mokesčio baze pagrįstas įnašas, galbūt įtraukiant skaitmeninį komponentą, sustiprintų ryšį tarp bendrosios rinkos ir Sąjungos finansavimo teikiamos naudos. Kiekviena valstybė narė turėtų pasiūlyti galimybę savąją pelno dalį apmokestinti nacionaliniu mokesčio tarifu. Priklausomai nuo pasirinkto modelio ir taikomo pareikalavimo tarifo, mokestis, susijęs su bendra konsoliduotąja pelno mokesčio baze, per septynerius metus galėtų duoti nuo 21 iki 140 mlrd. EUR, neskaitant tikėtinų įplaukų dėl sumažėjusio mokesčių vengimo.
- ▶ **Senjoražas** – tai terminas, naudojamas įplaukoms, kurias gauna centriniai bankai ir vyriausybės už pinigų leidimą, apibūdinti. Kadangi Europos Centrinio Banko pinigines įplaukas iš euro leidimo yra tiesiogiai susijusios su ekonomine ir pinigų sąjunga, jos galėtų būti laikomos galimais naujais nuosavais ištekliais. Suma, atitinkanti dalį grynojo pelno, gaunamo iš nacionalinių centrinių bankų turimos euro zonos piniginių įplaukų, mokamų į nacionalinius išdus, dalies, galėtų būti skiriama ES biudžetui kaip nacionalinis įnašas. Panaši logika buvo taikoma pajamoms, kurias Europos Centrinis Bankas ir nacionaliniai centriniai bankai gavo iš Graikijos vyriausybės obligacijų, kai 2012 m. Euro grupės ministrai susitarė dėl sumos, lygiavertės Eurosystemos (Europos Centrinio Banko ir nacionalinių centrinių bankų) pajamoms, gautoms iš Graikijos vyriausybės obligacijų, pervedimo Graikijai. Priklausomai nuo taikomos procentinės dalies, numatomos senjoražo įplaukos per septynerius metus galėtų siekti nuo 10,5 mlrd. (10 proc.) iki 56 mlrd. EUR (50 proc.).

Nauji nuosavi ištekliai galėtų būti naudojami dar stipresnei sąsajai su Sąjungos politika sukurti⁸. Tai galėtų būti ypač tinkama tvarumo tikslams, bendrajai rinkai ir ekonominei ir pinigų sąjungai remti. Pavyzdžiui, įplaukų iš prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos dalis galėtų būti panaudota siekiant ES tvarumo tikslų. Pridėtinės vertės mokesčiu pagrįsti nuosavi ištekliai turėtų būti supaprastinti ir turėtų būti atsižvelgta į vykdomą reformą siekiant sukurti bendrą Europos pridėtinės vertės erdvę. Nuosavi ištekliai, pagrįsti dalimi įplaukų, gautų remiantis atnaujinta bendra konsoliduotąja pelno mokesčio baze, sustiprintų ryšį tarp bendrosios rinkos ir ES biudžeto finansavimo teikiamos naudos. Kitas galimo naujo įplaukų į ES biudžetą šaltinio pavyzdys – dalis Europos Centrinio Banko pajamų, gautų iš banknotų

⁸ Sprendimo dėl nuosavų išteklių pakeitimus, kurių reikia norint pertvarkyti sistemą, turėtų vieningai priimti Taryba, pasitarusi su Europos Parlamentu, ir juos turėtų ratifikuoti visos valstybės narės laikydamosi savo konstitucinių reikalavimų. Tokie pakeitimai buvo daromi anksčiau ir buvo įtraukiami į teisės aktų rinkinį, pateikiamą kartu su kiekviena daugiamete finansine programa. Bet kokiu atveju greičiausiai reikės keisti nuosavų išteklių viršutines ribas, kad būtų galima įvykdyti finansinį išpareigojimą, susijusį su paskolomis ar finansinėmis priemonėmis, garantuojamomis iš ES biudžeto, naująja stabilizavimo funkcija ir galimu Europos plėtros fondo įtraukimu į daugiametę finansinę programą.

leidimo. Šiuo metu išsamiau nagrinėjami ir kiti nuosavi ištekliai, įskaitant paminėtuosius Monti ataskaitoje.

Jungtinės Karalystės išstojimas suteiks progą radikaliai supaprastinti biudžeto įplaukų struktūrą. Dėl Jungtinei Karalystei anksčiau taikytos korekcijos ir lengvatų kitoms valstybėms narėms, prisidedančioms prie Jungtinės Karalystės korekcijos finansavimo, biudžeto įplaukų struktūra tapo sudėtingesnė ir ne tokia skaidri. Dabar yra gera dingstis visas šias korekcijas panaikinti priimant teisingą ir subalansuotą biudžeto paketą.

6. Tinkamo laiko svarba

Siekiant parodyti, kad Sąjunga yra pasirengusi įgyvendinti Bratislavoje ir Romoje išdėstyta konstruktyvia politinę darbotvarkę, bus svarbu greitai pasiekti politinį susitarimą dėl naujo modernaus ES biudžeto.

Tai parodytų, kad po Jungtinės Karalystės išstojimo 2019 m. 27 valstybių narių Europa yra vieninga, turi aiškų tikslą ir kryptį ir yra pasirengusi imtis veiksmų. Tai taip pat suteiktų puikią progą pradėti vykdyti naujas programas, kaip numatyta, 2021 m. sausio 1 d., kad politiniai tikslai greitai virstų realiais rezultatais.

Skubus susitarimas ne tik politiškai pageidautinas, bet ir praktiškai būtinas. Visiems mūsų partneriams ir ES finansavimo gavėjams, taip pat nacionalinėms ir regioninėms valdžios institucijoms reikia teisinio ir finansinio užtikrinimo. Jiems reikia laiko pasirengti įgyvendinti naująsias programas. Vėlavimai priėmus dabartinę finansinę programą buvo gerokai vėluojama pradėti naująsias programas ir pasiekti finansavimo prioritetus.

Tokio vėlavimo alternatyviosios sąnaudos yra didelės. Sklandus perėjimas į naują daugiametę finansinę programą bus gyvybiškai svarbus siekiant palaikyti ekonomikos atsigavimą ir leisti Sąjungai toliau sparčiai ir ryžtingai veikti daugelyje sričių, kur reagavimo greitis yra raktas į sėkmę.

Todėl turime užtikrinti, kad dabartinės programos klaidos nepasikartotų.

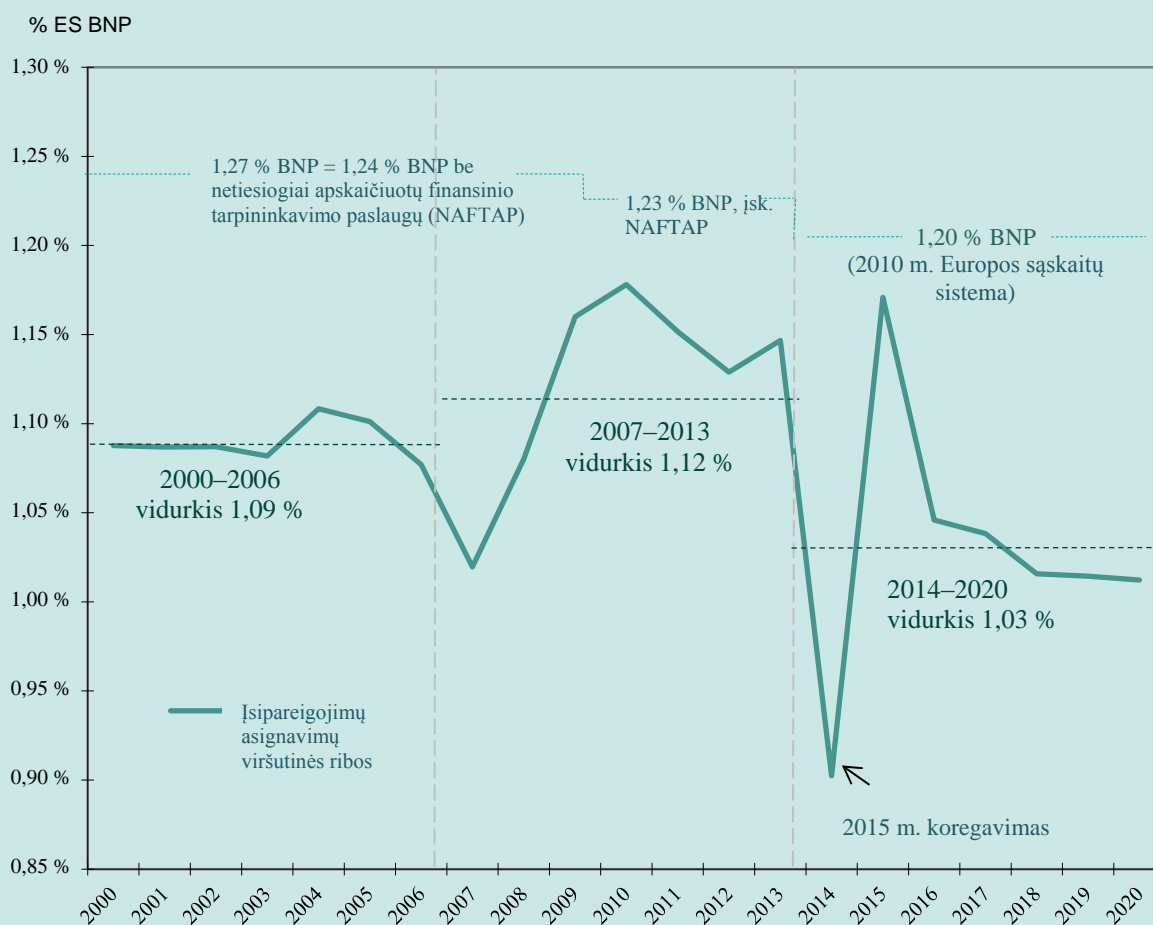
Susitarimas dėl kitos daugiametės finansinės programos 2019 m. ne tik liudytų apie stiprią ir vieningą 27 valstybių narių Europą, kuri gali užtikrintai siekti rezultatų, jis taip pat užtikrintų finansavimo nuspėjamumą ir tęstinumą visų labui.

KODĖL SVARBU NEVĖLUOTI?

2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programų įgyvendinimas gerokai vėlavo. Sektorių programų teisės aktai buvo baigti rengti tik 2013 m. gruodžio mėn., po to, kai tų metų pirmąjį pusmetį buvo susitarta dėl daugiamečių finansinės programos. Dėl to buvo vėluojama priimti išsamias taisykles, reikalingas, kad programos galėtų praktiškai veikti, taip pat vėlavo derybos dėl partnerystės susitarimų su valstybėmis narėmis.

Dėl to vėlavo investicijos ir parama taip reikalingiems projektams ir reformoms. Nėgana to, einamojo laikotarpio pradžioje buvo gerokai sumažinti išsipareigojimų asignavimai.

Įsipareigojimų asignavimų viršutinių ribų raida 2000–2020 m. (dabartinėmis kainomis)

Vėlavimas turi realių pasekmių žmonėms.

- Teisės aktai dėl Prieiglosčio, migracijos ir saugumo fondų buvo priimti tik 2014 m. Tai reiškė, kad institucijos buvo paskirtos ir programos patvirtintos tik 2015 m. Todėl valstybės narės negalėjo pradėti vykdyti projektų laiku. **Tai turėjo poveikio valstybių narių pajėgumui priimti ir apgyvendinti pabėgėlius ir valdyti sienas.** Graikijos administracijai dėl vėlavimo buvo labai sunku pasinaudoti ES finansavimu ir pasirengti 2015 m. krizei. Priešlaudos pabėgėliams buvo neparuoštos. Tuo metu, kai 2015 m. birželio– rugsėjo mėnesiais į salas plūdo žmonės, kuriems reikėjo apsaugos, pabėgėlių priėmimo sąlygos buvo prastos. Tuo pačiu metu kitos valstybės narės, įskaitant Švediją ir Austriją, nebuvo gavusios ES finansavimo, kad galėtų priimti žmones, atvykstančius Balkanų maršrutu. ES turėjo pasinaudoti skubios paramos priemone, kad paremtų šias valstybes nares tokiu sunkiu metu.

- ▶ Pavėluotai priėmus paskutinę finansinę programą 2014 m. negalėjo būti įgyvendinti keli tarptautiniai veiksmai pagal programą „Erasmus+“. Tai reiškė, kad **2014 m. numatytų maždaug 25–30 000 studentų ir mokytojų iš valstybių narių bei šalių partnerių mainų tais metais negalėjo įvykti**. Jei taip būtų vėluojama per visą programos laikotarpį, 2021 m. net 1 000 000 jaunuolių negalėtų pasinaudoti mainų programos „Erasmus+“ nauda.
 - ▶ Vėluojant įgyvendinti kitą mokslinių tyrimų bendrąją programą būtų **prarasta apie 5 000 darbo vietų mokslinių tyrimų srityje per mėnesį** (apie 3–4 proc. visų ES darbo vietų mokslinių tyrimų srityje) ir dar 7000 darbo vietų kituose ekonomikos sektoriuose. Per tą patį laikotarpį būtų nepaskelbta daugiau nei 200 mokslinių publikacijų, įskaitant apie 100 didelio poveikio straipsnių.
 - ▶ Vėlavimas atrinkti projektus ankstyvuojų sanglaudos programų įgyvendinimo etapu reikštų, kad **daugiau nei 100 000 projektų negalėtų būti pradėta laiku**. Tai paveiktų tokias sritis kaip parama verslui, energijos vartojimo efektyvumas, sveikatos priežiūra, švietimas ir socialinė įtrauktis.
 - ▶ Vėlavimas taip pat stipriai paveiktų tam tikrus stambius infrastruktūros projektus. Kosmoso programų, kaip antai „Galileo“ arba „Copernicus“, investicinis ciklas yra ilgas. Todėl **viešųjų pirkimų požiūriu joms svarbus nuspėjamumas**. Vykdomi viešieji pirkimai, susiję su keliais „Galileo“ palydovais, bus baigti 2019 m. ir galės būti visiškai įgyvendinti tik tuomet, kai bus parengti nauji teisiniai ir biudžeto reikalavimai.
 - ▶ Tarp kitų neigiamo vėlavimo susitarti dėl naujos finansinės programos poveikio pavyzdžių yra „**Rail Baltica**“. Vykdamas šį projektą bus nutiesta **svarbi geležinkelio jungtis su Baltijos šalimis** ir ji turėtų būti užbaigta iki 2025–2027 m. Projekto metu turėtų būti paskelbti svarbūs viešieji pirkimai, reikalingi statybai 2021 m. Tai yra būtina norint užbaigti projektą, kuris padės penkiems milijonams žmonių Baltijos šalyse susisiekti su likusia Europa. Kartu greitojo geležinkelio linija bus naudojama kroviniams pervežti iš Suomijos į Vokietiją, Beniliuksą iki Adrijos jūros.
 - ▶ Iki 2027 m. planuojama užbaigti **Brenerio pagrindinį tunelį**, o kitos DFP laikotarpiu turi prasidėti geležinkelio inžineriniai darbai. Tai labai svarbus projektas, kurį įgyvendinus pusė iš 2,2 mln. sunkvežimių krovinių bus nukreipta nuo Brenerio greitkelio į geležinkelio liniją. Tai sumažins taršą gražuosiuose slėniuose tarp Miuncheno-Insbruko ir Veronos.
 - ▶ **Fėrnarno sąsiaurio tunelis tarp Danijos ir Vokietijos**, „**geležinkelio jungtis Evora–Merida**, kuri galiausiai sujungs Lisaboną ir Madridą, **Liono ir Turino pagrindinis tunelis**, kuris sujungs Prancūzijos ir Italijos greitojo geležinkelio tinklus – visi šie projektai taip pat turi būti baigti iki kitos daugiametės finansinės programos pabaigos.
- Vykdamas tokių projektų planavimą ar viešuosius pirkimus negali būti vėluojama vien dėl to, kad per vėlai priimta kita daugiametė finansinė programa.

IŠVADA

Daugiametė finansinė programa po 2020 m. it lakmuso popierėlis parodys, ką gali 27 valstybių narių Europos Sąjunga. Kai 2019 m. gegužės 9 d. valstybių vadovai susitiks Rumunijos mieste Sibiu priimti sprendimą dėl Europos ateities, **27 valstybių narių Sąjunga turi būti veiklos Sąjunga**. Iki to laiko padaryta **svari pažanga vykdamas finansinę programą** turėtų parodyti, kad Sąjunga gali sumažinti atotrūkį tarp politinių prioritetų ir konkrečių rezultatų visų europiečių labui.

Laiku susitarti dėl naujos, modernios finansinės programos bus įmanoma tik tuomet, jei ES vadovai pateiks tvirtų gairių ir nuo pat pradžių vyks glaudus bendradarbiavimas su Europos Parlamentu. Šiame procese labai svarbūs bus Europos Vadovų Tarybos susitikimai 2018 m. spalio mėn. ir 2018 m. gruodžio mėn.

Komisija yra pasirengusi visapusiškai atlikti savo vaidmenį. Mes išklausėme ES institucijas, valstybes nares, nacionalinius parlamentus ir daugelio būsimuoju biudžetu suinteresuotų šalių atstovus. Mes nenustosime klausytis ir ateinančiais mėnesiais. **Visos šiame komunikate pateiktos galimybės ir skaičiai yra iliustraciniai ir skirti atviroms diskusijoms paskatinti. Jie nerodo Komisijos galutinės pozicijos.** Galutinius sprendimus dėl

daugiametės finansinės programos turės priimti Europos vadovai Europos Parlamentui pritarus.

Šiame komunikate pateiktas mintis mes išplėtosime savo pasiūlymuose, kurie suteiks tvirtą pagrindą visoms valstybėms narėms, gavus Europos Parlamento pritarimą, laiku susitarti. Jų išėities taškas bus prioritetai, dėl kurių susitarė vadovai.

Šie pasiūlymai aiškiai parodys, ką tie prioritetai reiškia finansiškai. Šios sąsajos išlaikymas yra būtinas būsimo ES biudžeto patikimumui užtikrinti. Jei Sąjunga nuspręs daryti mažiau, pakaks ir mažesnio biudžeto.

Tačiau jei Sąjunga nusprendžia padaryti daugiau, tai turi turėti finansinių pasekmių.

Europiečiai tikisi stiprios Sąjungos, kuri būtų pajėgi įveikti būsimus iššūkius, ir biudžeto, kuris jiems duotų rezultatų. **Vadovai privalo daryti tai, kas jiems priklauso, kad šiuos lūkesčius pateisintų.**

Komisija ragina vadovus:

- remti ***naują ir šiuolaikišką daugiametę finansinę programą, kuri tarnautų Europai, kuri apsaugotų, suteiktų galių ir gintų;***
- *visapusiškai ir tvirtai palaikyti **prioritetus**, dėl kurių 2016 m. rugsėjo 16 d. susitarta Bratislavoje ir 2017 m. kovo 25 d. – Romos deklaracijoje;*
- *pripažinti, kad siekiant, jog šie prioritetai įgytų finansinę išraišką, **reikalingas pakankamo dydžio biudžetas**, kuris būtų remiamas protingai derinant proporcingą lėšų taupymą, perskirstymą ir naujus išteklius;*
- *remti ES biudžeto **įplaukų dalies** reformą, kuri būtų kitos daugiametės finansinės programos subalansuoto bendro paketo dalis, **panaikinant korekcijas** ir užmezgant glaudesnę sąsają su konkrečiais Sąjungos politikos tikslais;*
- *prisiimti įsipareigojimą glaudžiai bendradarbiauti su Europos Parlamentu ir Europos Komisija rengiant konkretų pasiūlymą dėl daugiametės finansinės programos, turint omenyje tai, kad Komisija pateiks savo pasiūlymą **ne vėliau kaip 2018 m. gegužės mėn. pradžioje;***
- *įsipareigoti iki 2019 m. gegužės 9 d. susitikimo Sibiu mieste padaryti **lemiamą pažangą** rengiant daugiametę finansinę programą, kad 27 valstybių narių Europos gyvavimo pradžia būtų kuo geresnė.*